

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การดำรงตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
ผู้ได้รับการต่อเวลาราชการ

มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๕๑๗/๘๖๘๕ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นตอบข้อหารือของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การดำรงตำแหน่งทางบริหารของผู้ที่ได้รับการต่อเวลาราชการ (เรื่องเสร็จที่ ๕๒๒/๒๕๔๘) และเรื่อง การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาผู้ได้รับการต่อเวลาราชการให้ทำหน้าที่กรรมการประจำสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (เรื่องเสร็จที่ ๒๐๙/๒๕๔๙) ว่า กรณีผู้ที่ได้รับการต่ออายุราชการตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ต้องปฏิบัติหน้าที่เฉพาะการสอนหรือวิจัยตามที่ได้รับอนุมัติให้รับราชการต่อไปเท่านั้น ไม่สามารถทำหน้าที่ในตำแหน่งทางบริหารตามมาตรา ๑๘ (ข) ในขณะเดียวกันได้ และกรณีการทำหน้าที่เป็นกรรมการประจำสาขาวิชาในคณะกรรมการประจำสาขาวิชาตามที่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกำหนดนั้น เห็นว่า สภาพงานของคณะกรรมการประจำสาขาวิชานั้นไม่สามารถแยกงานด้านบริหารและวิชาการออกจากกันได้โดยเด็ดขาด จึงไม่สามารถทำหน้าที่กรรมการประจำสาขาวิชาได้ มหาวิทยาลัยมหิดลจึงขอหารือในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในภาควิชาให้มีหัวหน้าภาควิชาคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการบริหารงานของภาควิชา และอาจมีรองหัวหน้าภาควิชาคนหนึ่งเพื่อปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าภาควิชาตามที่หัวหน้าภาควิชาจะมอบหมาย” แต่โดยที่ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาและตำแหน่งรองหัวหน้าภาควิชาไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นตำแหน่งบริหารตามมาตรา ๑๘ (ข) และทั้งไม่มีกรณีตามที่ ก.พ.อ. กำหนด จึงขอทราบ ว่า คำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะครอบคลุมถึงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาหรือรองหัวหน้าภาควิชาหรือไม่ เพียงใด

๒. ตามมาตรา ๑๓ (๕) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๓๐ บัญญัติให้คณาจารย์ประจำผู้ได้ทำการสอนในมหาวิทยาลัยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีจำนวนเจ็ดคน มีสิทธิเลือกตั้งเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย โดยที่ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการพิจารณาให้ต่ออายุราชการตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง ยังถือว่าเป็นคณาจารย์ประจำผู้ทำการสอนในมหาวิทยาลัย จึงขอทราบ ว่า คณาจารย์ประจำดังกล่าวมีสิทธิได้รับ

การเลือกตั้งให้เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยได้หรือไม่ และหากบุคคลดังกล่าวได้รับการต่ออายุราชการขณะที่ผู้นั้นยังดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัย จะต้องพ้นจากการดำรงตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร

ในทำนองเดียวกัน ข้าราชการผู้ได้รับการต่ออายุราชการตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับเลือกตั้งให้เป็นกรรมการประจำคณะจากคณาจารย์ประจำ และกรรมการต่าง ๆ ตามภารกิจของมหาวิทยาลัยทั้งในเชิงการบริหารและหรือการบริหารการศึกษา เช่น ประธานหรือกรรมการบริหารหลักสูตร เป็นต้น ด้วยได้หรือไม่ และหากได้รับการต่ออายุราชการในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะต้องพ้นจากตำแหน่งหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของมหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยมหิดล) แล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการต่อเวลาราชการสามารถดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาหรือรองหัวหน้าภาควิชาได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๙^๑ และมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง^๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติให้ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีตำแหน่งทางวิชาการระดับศาสตราจารย์และรองศาสตราจารย์อาจได้รับการต่อเวลาราชการเพื่อทำหน้าที่สอนหรือวิจัยต่อไปได้ จึงเป็นการกำหนดให้ต่อเวลาราชการเฉพาะข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาที่มีตำแหน่งวิชาการ ได้แก่ ศาสตราจารย์และรองศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ทำหน้าที่สอนและวิจัย หรือทำหน้าที่วิจัยโดยเฉพาะตามมาตรา ๑๘^๓ (ก) (๑) และ (๒) ให้รับ

^๑ มาตรา ๑๙ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีตำแหน่งทางวิชาการระดับศาสตราจารย์หรือระดับรองศาสตราจารย์ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่า เมื่ออายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในสิ้นปีงบประมาณ อาจได้รับราชการเพื่อทำหน้าที่สอนหรือวิจัยต่อไปได้ จนถึงสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์

การต่อเวลาราชการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนด

^๒ มาตรา ๗๒ ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มิให้นำมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับและให้ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป เมื่ออายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในสิ้นปีงบประมาณ อาจได้รับราชการเพื่อทำหน้าที่สอนหรือวิจัยต่อไปได้จนถึงสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ ก.พ.อ. กำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๑๘ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้

(ก) ตำแหน่งวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่สอนและวิจัย หรือทำหน้าที่วิจัยโดยเฉพาะ ได้แก่ ตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ศาสตราจารย์
(๒) รองศาสตราจารย์
(๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ราชการต่อไปเพื่อทำหน้าที่สอนหรือวิจัยเป็นหน้าที่หลัก ส่วนจะทำหน้าที่อื่นอีกได้หรือไม่นั้น กฎหมายมิได้บัญญัติห้ามไว้ ผู้ที่ได้รับการต่อเวลาราชการจึงสามารถทำหน้าที่อื่นซึ่งมิใช่การทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารตามมาตรา ๑๘^๔ (ข) ได้เมื่อทำหน้าที่สอนหรือวิจัยแล้ว และเมื่อพิจารณามาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง^๕ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่บัญญัติให้หัวหน้าภาควิชาเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการบริหารงานของภาควิชา และอาจมีรองหัวหน้าภาควิชาปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าภาควิชาตามที่หัวหน้าภาควิชามอบหมาย ประกอบกับ มาตรา ๑๗^๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาการได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดให้ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาเป็นตำแหน่งผู้บริหารในมหาวิทยาลัยที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่งเช่นเดียวกับตำแหน่งผู้บริหารตามมาตรา ๑๘^๗ (ข) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ สำหรับรองหัวหน้าภาควิชาขึ้น ถึงแม้ว่ารองหัวหน้าภาควิชาจะมีใช้ตำแหน่งผู้บริหารใน

(๔) อาจารย์ หรือตำแหน่งอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

(ข) ตำแหน่งประเภทผู้บริหาร ได้แก่

(๑) อธิการบดี

(๒) รองอธิการบดี

(๓) คณบดี

(๔) หัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

(๕) ผู้ช่วยอธิการบดี

(๖) รองคณบดีหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

(๗) ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า

กองตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

(๘) ตำแหน่งอื่นตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๕ มาตรา ๓๕ ในภาควิชา ให้มีหัวหน้าภาควิชาคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการบริหารงานของภาควิชา และอาจมีรองหัวหน้าภาควิชาคนหนึ่ง เพื่อปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าภาควิชาตามที่หัวหน้าภาควิชาจะมอบหมาย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖ มาตรา ๑๗ ตำแหน่งผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(๑) อธิการบดี

(๒) รองอธิการบดี คณบดี ประธานสาขาวิชา ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ ผู้อำนวยการวิทยาลัย หัวหน้าแผนกอิสระ และหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

(๓) รองคณบดี รองประธานสาขาวิชา รองผู้อำนวยการสถาบัน รองผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการศูนย์ รองผู้อำนวยการวิทยาลัย รองหัวหน้าแผนกอิสระ ผู้ช่วยอธิการบดี หัวหน้าภาควิชา และรองหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

มหาวิทยาลัยที่จะได้รับเงินประจำตำแหน่งตามพระราชกฤษฎีกาการได้รับเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งไม่เป็นข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๘ แต่รองหัวหน้าภาควิชามีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าภาควิชาตามที่หัวหน้าภาควิชาจะมอบหมายตามมาตรา ๓๕^๔ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๓๐ ดังนั้น ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งได้รับการต่อเวลาราชการจึงดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาหรือรองหัวหน้าภาควิชาไม่ได้

ประเด็นที่สอง กรณีข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาผู้ได้รับการต่อเวลาราชการซึ่งถือเป็นคณาจารย์ประจำมีสิทธิได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย กรรมการประจำคณะ และกรรมการอื่น ๆ ตามภารกิจของมหาวิทยาลัยทั้งในเชิงการบริหารและหรือการบริหารการศึกษาได้หรือไม่ และในกรณีที่ได้รับการต่ออายุราชการในขณะที่ผู้นั้นยังดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะต้องพ้นจากตำแหน่งหรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่าผู้ที่ได้รับการต่อเวลาราชการสามารถทำหน้าที่อื่นซึ่งมิใช่การทำงานที่ในตำแหน่งผู้บริหารได้เมื่อทำหน้าที่สอนหรือวิจัยในฐานะคณาจารย์ประจำแล้ว และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๑๖^๕ แห่ง

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^๕ มาตรา ๑๖ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(๑) วางนโยบายเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและการทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

(๒) วางระเบียบและออกข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

(๓) พิจารณาการจัดตั้ง การรวม และการยุบ บัณฑิตวิทยาลัย คณะ วิทยาลัย สถาบัน ศูนย์ สำนัก และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ รวมทั้งการแบ่งส่วนราชการของส่วนราชการตามมาตรา ๘

(๔) พิจารณาการรับสถาบันเข้าสมทบและเข้าร่วม ตลอดจนการยกเลิกการเข้าสมทบและการเข้าร่วม

(๕) พิจารณาและให้ความเห็นชอบโครงการและหลักสูตรการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

(๖) อนุมัติให้ปริญญาและวุฒิปัต

(๗) พิจารณาแต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าส่วนราชการ และรองหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล รองผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าภาควิชา รองหัวหน้าภาควิชา หัวหน้าส่วนราชการ และรองหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าภาควิชาและศาสตราจารย์เกียรติคุณ

(๘) พิจารณาดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิการบดี

(๙) พิจารณาดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ

(๑๐) พิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(๑๑) วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่บัญญัติให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และมาตรา ๓๐^{๙๐} แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการประจำคณะมีอำนาจและหน้าที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่คณบดีและหน้าที่อื่น ๆ โดยไม่มีอำนาจบังคับบัญชาในลักษณะเดียวกันกับตำแหน่งผู้บริหารตามมาตรา ๑๘^{๙๑} (ข) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนั้น ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการต่อเวลาราชการจึงมีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย กรรมการประจำคณะ หรือกรรมการอื่นในฐานะคณาจารย์ประจำตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยได้ และข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการต่อเวลาราชการในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัย กรรมการประจำคณะ และกรรมการอื่นในฐานะคณาจารย์ประจำตามภารกิจของมหาวิทยาลัยย่อมสามารถดำรงตำแหน่งดังกล่าวต่อไปได้

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๕๐

(๑๒) พิจารณาแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙ ให้รักษาราชการแทนอธิการบดีในกรณีที่ตำแหน่งอธิการบดีว่างลง

(๑๓) พิจารณาและให้ความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยตามที่อธิการบดีเสนอ

(๑๔) ดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยที่มีได้ระบุให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ

^{๙๐} มาตรา ๓๐ คณะกรรมการประจำคณะมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) ให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่คณบดี

(๒) วางนโยบายและแผนงานของคณะให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย

(๓) วางระเบียบปฏิบัติและออกข้อบังคับของคณะเกี่ยวกับงานของคณะโดยไม่ขัดต่อระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

(๔) พิจารณาเสนอเปิดหรือยุบโครงการศึกษาหลักสูตรและรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรของคณะต่อสภามหาวิทยาลัย

(๕) พิจารณาดำเนินการวัดผลและประเมินผลการศึกษาของคณะ

การดำเนินงานของคณะกรรมการประจำคณะ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

^{๙๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น